

Бринцева О.В

ГОЛОВНІ ПРИНЦИПИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Формування загальнонаукової іншомовної лексичної компетенції студентів технічних спеціальностей - один з основних напрямків підвищення якості підготовки майбутніх фахівців з англійської мови. Загальнонаукова лексика розглядається як головний компонент усного мовлення у професійній комунікації. Наявність певного лексичного запасу у студентів – вагомий показник рівня їх іншомовної комунікативної компетенції; лексичні навички, сформовані на належному рівні є однією з умов ефективної комунікації англійською мовою, а погіршеності лексико-семантичної норми можуть стати результатом смислових помилок, які роблять мову комунікативно – неідеальною або навіть малозрозумілою. Однак процес формування у студентів лексичних навичок охоплює певні проблеми, пов'язані з багатоаспектністю слова, яке має граматичний та лексичний статус, багатомірністю конотаційних відносин слова у словнику, співвіднесеністю конкретного слова з немовною реальністю. Але, попри те, що багато питань щодо ефективного процесу формування загальнонаукової іншомовної лексичної компетенції студентів технічного профілю широко висвітлюються у роботах методистів та мають безперечну теоретичну й практичну значущість, слід зауважити, що ця проблема все ще залишається відкритою для теоретичного осмислення та практичного застосування.

Професійна спрямованість навчання визначає перед викладачем завдання навчити студентів застосовувати англійську мову як засіб поповнення знань у сфері майбутньої професії, розвитку професійних навичок та вмінь і, таким чином, виробити такі професійні компетенції, які б відповідали ключовим видам майбутньої професійної діяльності. Робота на заняттях з англійської мови зі спеціальними текстами, ознайомлення зі спеціальними темами з метою розвитку усного мовлення, освоєння словника-мінімуму, який безпосередньо пов'язаний з конкретною спеціальністю, розробка викладачами методичних посібників для активізації навчального граматичного та лексичного матеріалу сприяє врахуванню специфіки профільних спеціальностей. У процесі вивчення професійно – орієнтованого матеріалу англійською мовою ми можемо спостерігати двосторонній зв'язок між наміром студентів отримати додаткову інформацію щодо майбутньої спеціальності та успішністю опановування англійською мовою. У подібних умовах вивчення англійської мови стає засобом підвищення рівня освіченості у сфері майбутньої професії та ефективним засобом кар'єрного росту.

Виділяються наступні етапи формування лексичної компетенції:

1. Студенти накопичують спостереження за словом у звукових та графічних контекстах. Перший етап – це отримання студентами емпіричних знань.

2. Студенти отримують рефлексивні знання про лексичну одиницю, роблять основні узагальнення про слово. Під контролем викладача студенти свідомо визначають семантичну характеристику ядра слова, периферійні компоненти у семантичному ядрі слова.

3. Викладач пояснює інші семантичні особливості форми та структури дефініцій слова. На даному рівні відбувається розширення зв'язку між визначенням,

сенсом та значенням, він пов'язаний з теоретичними знаннями щодо лексичної системи англійської мови.

4. Останній рівень у процесі формування лексичної компетенції студентів технічного профілю пов'язаний зі швидкою ідентифікацією лексичних одиниць у текстах різної модальності, застосуванням активної лексики з метою вирішення певних комунікативних завдань. Цей рівень компетенції передбачає здійснення практичної діяльності з англійським словом. Тут семантична компетенція об'єднується з комунікативною, лінгвістичною, соціолінгвістичною, дискурсивною, стратегічною та соціокультурною компетенціями. Семантична компетенція - складовий елемент лінгвістичної компетенції, тому має за мету вирішувати екстралінгвістичні завдання комунікації в узгодженні з критеріями комунікації та застосуванням необхідних для цього процесу мовленнєвих знань, навичок та умінь.

Формування лексичної компетенції забезпечується особливою лексичною стратегією, яка має наступні підходи:

1. Організація та запам'ятовування лексичного матеріалу за допомогою спеціальних засобів, які спираються на урахування специфічних характеристик когнітивної діяльності студентів.

2. Отримання семантичної інформації про лексичні одиниці, їх засвоєння, формування умінь використовувати лексичні одиниці у різних ситуаціях комунікації, відпрацювання вправ на різних рівнях складності. Результати застосування лексичної стратегії та її характеристик знаходять відбиття у лексичній саморефлексії та креативності.

У навчальному процесі англійській лексиці студент може застосовувати різноманітні стратегії, їх основні завдання:

а) володіти різноманітними джерелами для поповнення лексичного запасу англійською мовою (текстовий навчальний матеріал, словники, енциклопедії та інше).

б) отримувати чіткий візуальний або аудитивний образ форми незнайомого слова. З метою отримання чіткого образу, слід навчити студентів застосовувати стратегію асоціації незнайомого слова англійською мовою з яким-небудь словом рідною мовою, яке може мати схожий акустичний образ.

в) розуміти та осмислювати значення слова. Дізнаються значення слова студенти, як правило, за допомогою словника або мовленої здогадки, заснованої на ситуації, контексті або на структурі лексичної одиниці.

г) об'єднувати разом форму та значення слова, застосовувати слово у мовленнєвій практиці. У цьому випадку необхідно систематизувати лінгвістичний матеріал у значущі одиниці; спів віднести нове слово з концептами, які вже знаходяться у пам'яті; продемонструвати нову лексику у контексті або у мовленнєвій ситуації; використати ключові слова з візуальними або аудитивними зв'язками; використати механічні засоби та техніки.

Досвід роботи зі студентами технічного профілю показує, що виконуючи комплекси завдань, які складають основу технології навчання лексики англійською мовою, студенти не тільки набувають знання професійно – орієнтованої лексики, але й засвоюють ключові поняття, які безпосередньо пов'язані з їх майбутньою спеціальністю, фіксують ситуації, в котрих вона використовувалася, і як результат, у студентів формуються навички професійної комунікації англійською мовою.